

«Η EASTατη ευκαιρία για την Ελλάδα»

του Αβραάμ Ζεληλίδη*

Στις 27 Οκτώβρη του 2015 μεταξύ άλλων είχα γράψει: «... Όταν η Nobel βρήκε το κοιτάσμα της Αφροδίτης στην Κύπρο στα τέλη του 2011, ξεκίνησε και επίσημα η συζήτηση για τον μεγάλο αγωγό προς την Ευρώπη μέσω Ελλάδας για την αξιοποίηση της λεκάνης της Λεβαντίνης (*σήμερα ονομάζεται MedEast*). Τότε η Nobel παρουσίασε το μεγάλο αυτό έργο στην Αμερική ψάχνοντας για επενδύσεις... Ήταν και τότε προφανές ότι η **ΝΑ Μεσόγειος θα ήταν το επίκεντρο για τα επόμενα χρόνια** και ιδίως μετά την ανακάλυψη του κοιτάσματος Zohr (περίπου 1 τρις κυβικά μέτρα φυσικού αερίου) αλλά και αυτών που θα ακολουθήσουν (*ακολούθησε το ElNoor με περίπου 2,7 τρις κυβικά μέτρα φυσικού αερίου*). Τα κοιτάσματα αυτά για να αξιοποιηθούν **πρέπει να γίνουν αγωγοί...**, αλλά προς τα πού και από ποιους;

Είχα γράψει ότι « ..... χώρες με διαφορετικούς στόχους και αφετηρίες ενδιαφέρονται για τα κοιτάσματα αυτά και την αξιοποίησή τους, όπως η **Η.Π.Α και η Ρωσία** που θέλουν να ελέγχουν τις αγορές, η **Τουρκία** που θέλει να γίνει **κυρίαρχος κόμβος μεταφοράς υδρογονανθράκων από την Μέση Ανατολή – Μεσόγειο στην Ευρώπη**, η **Ευρωπαϊκή Ένωση** που θέλει επάρκεια- συνέχεια και όσο το δυνατόν μείωση της εξάρτησης από το ρωσικό φυσικό αέριο, η **Κίνα** από την άλλη που ενδιαφέρεται για **εισαγωγή υδρογονανθράκων** λόγω της μεγάλης αυξανόμενης εσωτερικής ζήτησης που έχει και αναμένεται να αυξηθεί ακόμη περισσότερο τα επόμενα χρόνια, ενώ υπάρχουν και χώρες που θεωρούνται ως κύριοι **Περιφερειακοί παίκτες της Μέσης Ανατολής, όπως το Κατάρ, το Ιράν και η Σαουδική Αραβία**, που επίσης ενδιαφέρονται μέσω διαφορετικών αγωγών που θα καταλήγουν στην Μεσόγειο, να μεταφέρουν φυσικό αέριο και πετρέλαιο στις δυτικές αγορές».

Τι άλλαξε από τότε (2001-2015) μέχρι σήμερα, το 2020;

1. Το 2018 βρέθηκε μεγαλύτερο κοιτάσμα, 50χμ Βόρεια της Χερσονήσου του Σινά, και πάλι από την ENI (Noorgasfield). Το κοιτάσμα αυτό σύμφωνα με ανακοινώσεις το 2018 φτάνει τα 90 τρισεκατομμύρια κυβικά πόδια ή 2,7 τρις κυβικά μέτρα φυσικού αερίου.
2. Το Ιανουάριο του 2020 υπογράφηκε η συνεργασία μεταξύ Ισραήλ – Κύπρου και Ελλάδας **για την κατασκευή του αγωγού EastMed.**

Μετά το ναυάγιο της κατασκευής του SouthStream και τις ανακοινώσεις της Τουρκίας για σύνορα με Λιβύη, την ανάγκη για τροφοδοσία της Ευρώπης και τα μεγάλα πλέον κοιτάσματα της ΝΑ Μεσογείου θα πρέπει και η Ευρώπη να έχει ενέργεια ΑΛΛΑ και οι εταιρείες να μπορούν να πουλήσουν τα κοιτάσματα που βρήκαν.

Η υγροποίηση και μεγάλο κόστος έχει και δεν μπορεί να αξιοποιήσει τον μεγάλο όγκο των κοιτασμάτων.

Συνεπώς τι μας μένει; Προφανώς **η κατασκευή του αγωγού MedEast.**

Η Αίγυπτος που έχει τα κοιτάσματα και η Ιταλία (Ιταλική είναι η ENI που τα βρήκε) ακόμα δεν έχουν υπογράψει για τον αγωγό αλλά αυτό θα γίνει νομίζω πολύ σύντομα.

Το θέμα είναι όμως ότι ο αγωγός αυτός θα πρέπει να είναι μεγάλος, όχι μόνο για 10 δις κυβικά μέτρα το χρόνο ή 150 δις σε βάθος 15 χρόνων, όπως ανακοινώθηκε, αλλά τουλάχιστον για 40 ή 50 δις το χρόνο που για τα επόμενα 30 χρόνια σημαίνει μεταφορά 1.5 τρις κυβικά μέτρα φυσικού αερίου (που υπάρχουν αφού στην ουσία μπορεί να καλύψει τις ανάγκες μόνο το Zohr, χωρίς να βάζουμε στην εξίσωση τα κοιτάσματα της Κύπρου και του Ισραήλ ή το πολύ μεγαλύτερο της Αιγύπτου το ElNoor). Έτσι, με τον μεγαλύτερο αγωγό θα δίνεται η δυνατότητα για σύνδεση στον αγωγό και των Ελληνικών πιθανών κοιτασμάτων που θα βρεθούν κατά μήκος του αγωγού από νότια της Κρήτης μέχρι δυτικά της Κέρκυρας, χωρίς φυσικά να υπολογίζουμε στα επόμενα χρόνια τι θα γίνει με την λεκάνη του Ηροδότου και τι θα βρεθεί εκεί.

Οι αγωγοί και τα κοιτάσματα που μας επηρεάζουν

Σήμερα στην ΝΑ Μεσόγειο υπάρχουν πιστοποιημένα κοιτάσματα περίπου 6 τρις κυβικά μέτρα (τα 4 στην Αίγυπτο, το 1.1 στο Ισραήλ και περίπου 650 δις στην Κύπρο).

Η ακύρωση του SouthStream στερεί από την Ευρώπη περίπου 60 δις κυβικά μέτρα φυσικού αερίου τον χρόνο και αυτά πρέπει να βρεθεί τρόπος να αντικατασταθούν.

Έτσι, φαίνεται να επανασχεδιάζεται η χωρητικότητα του ΤΑΠ που από 9 δις το χρόνο φαίνεται πως θα γίνει προσπάθεια να μεταφέρει μέχρι και 20 δις το χρόνο, αξιοποιώντας έτσι το Αζέρικο αέριο του ShahDeniz, του 1 τρις κυβικών μέτρων, **ή μήπως θα πάμε και σε δεύτερο αγωγό;**

Πάντως, για την κάλυψη μέρους των αναγκών - των κενών από την ακύρωση του SouthStream φαίνεται πως υλοποιείται ο δεύτερος παράλληλος αγωγός του NordStream που ελέγχεται από την Γερμανία, αλλά με κοιτάσματα από την Ρωσία.

Η υγροποίηση που θα γίνει σε Αίγυπτο και Κύπρο για τα επόμενα 30 χρόνια προβλέπεται για 600 δις κυβικά μέτρα στο σύνολο της, δηλαδή ούτε το σύνολο των Κυπριακών κοιτασμάτων.

Τι θα κάνουμε λοιπόν με τα αδιάθετα 5 τρις κυβικά μέτρα φυσικού αερίου από τα πιστοποιημένα 6 δις;

Αφού λοιπόν αξιοποιήσαμε τα κοιτάσματα του Αζερμπαϊτζάν μένει να δούμε τι θα κάνουμε με τα κοιτάσματα της ΝΑ Μεσογείου, ΑΛΛΑ ΑΚΟΜΗ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΜΕΝΕΙ ΝΑ ΔΟΥΜΕ ΑΝ ΘΕΛΟΥΜΕ ΝΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΟΥΜΕ ΚΑΙ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΟΙΤΑΣΜΑΤΑ ΥΠΑΡΧΟΥΝ

Αν δεν εκμεταλλευτούμε και αυτήν την ευκαιρία ΔΕΝ νομίζω ότι θα έχουμε άλλη.

*Ο Αβραάμ Ζεληλίδης είναι Καθηγητής και Πρόεδρος του Τμήματος Γεωλογίας του Πανεπιστημίου Πατρών καθώς και μέλος του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας